

2023-06-20

Dnr 2023/01695

Saknr 3.2.2

kn.remissvar@regeringskansliet.se

Livsmedelsverkets yttrande över remiss KN2023/02755 från Klimat- och näringslivsdepartementet angående förslag till direktiv om styrkande och kommunikation om uttalade miljöpåståenden

Sammanfattning

Livsmedelsverket instämmer generellt med förslaget syfte att öka miljöskydd och bidra till en cirkulär, ren och grön ekonomi i EU, skydda konsumenter och företag mot så kallad ”grön målning”, ge konsumenterna möjlighet att fatta informerade inköpsbeslut och därigenom bidra till en mer hållbar konsumtion, samt att förbättra rättssäkerheten avseende miljöpåståenden och bidra till lika villkor på den inre marknaden. Verket anser dock att förslaget kan utvecklas och klargöras i vissa avseenden. Verket ser det viktigt med koherens och enhetlighet mellan de olika delarna av EU-lagstiftningen och olika initiativ såsom de som presenteras inom ramen för Från jord till bord-strategin.

Generella synpunkter

Enligt kommissionen syftar förslaget bland annat till att ge konsumenterna möjlighet att fatta informerade inköpsbeslut. Ur miljö- och konsument synpunkt ställer sig Livsmedelsverket generellt positivt till förslaget då konsumenten ska säkerställas bättre miljöinformation samt få förstärkt skydd mot vilseledande information och så kallad ”grön målning”.

Förslaget har kopplingar till främst miljömässiga, men i viss utsträckning också sociala aspekter kopplat till produkter inbegripet livsmedel. Enligt konsekvensanalysen är det aktuella förslaget kopplat till bland annat det arbete som görs inom ramen för Från jord till bord-strategin. I Från jord till bord-strategin tar kommissionen hänsyn till både social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Livsmedelsverket anser att det är viktigt att olika delar av EU-lagstiftningen går i linje med varandra och inte skapar förvirring och missförstånd. Det är också viktigt att koherensen mellan de olika rättsakterna beaktas i arbetet med de olika initiativen.

Vidare noterar verket att den nu föreslagna lagstiftningen är ny och förväntas innebära viss administrativ börda för både de behöriga myndigheterna och berörda företag. Konsekvenserna av förslaget behöver analyseras närmare utifrån svenskt perspektiv.

2023-06-20

Dnr 2023/01695

Saknr 3.2.2

Synpunkter på förslaget

I förslaget föreslås att bland annat vissa definitioner i direktiv 2005/29/EG ska tillämpas i det nu föreslagna direktivet. I förslaget till ändringar i direktiv 2005/29/EG föreslås att en ny definition av ”hållbarhetsmärkning” införs i artikel 2 r). Den definitionen föreslås också tillämpas i det här direktivet. Endast miljömässiga och sociala aspekter av hållbarhet beaktas i den föreslagna definitionen. Det är något oklart hur förslaget förhåller sig till kommissionens initiativ om ett ramverk för märkning av hållbart producerade livsmedel. Förslaget behöver också analyseras närmare beaktande andra relevanta initiativ och delar av EU-lagstiftningen. Eftersom kommissionen ännu inte har presenterat något förslag till ramverk för märkning av hållbart producerade livsmedel, kan Livsmedelsverket inte närmare ta ställning i detta skede.

I artikel 2 (9) föreslås det en definition av ”produktgrupp” med vilken avses en uppsättning av produkter som används i liknande syften, har liknande användning, eller liknande funktionella egenskaper. I skäl 18 anges ”livsmedel” som ett exempel på en produktgrupp, samtidigt som verket bland annat noterar det arbetet med miljöavtryck på EU-nivå som klargörs i skäl 32. I livsmedelslagstiftningen används det också olika typer av närmare kategoriseringar av livsmedel. För att undvika missförstånd och risk för otydlighet vore det positivt om förslaget klargjordes avseende begreppet ”produktgrupp” vad gäller livsmedel.

Enligt skäl 32 och artikel 3.1 g) kan bland annat djurvälstånd vara en aspekt att beakta i den bedömning som näringsidkaren ska göra för att styrka uttryckliga miljöpåståenden. Enligt kommissionens Från jord till bord-strategi förväntas kommissionen komma med initiativ om översyn av EU:s djurskyddslagstiftning, inklusive eventuella bestämmelser om djurvälståndsmärkning av livsmedel under 2023. Det är något oklart hur förslaget förhåller sig till kommissionens initiativ om djurskyddslagstiftning. Eftersom inget förslag avseende djurskyddsmärkning av livsmedel har presenterats, kan Livsmedelsverket inte närmare ta ställning i detta skede.

Enligt artikel 5.6 ska näringsidkaren ange viss information kopplat till ett uttryckligt miljöpåstående antingen i fysisk form eller genom en webblänk, QR-kod eller liknande. I artikel 7 och 36 förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna, ges närmare regler om rättvisande information och vilka krav som gäller för frivillig livsmedelsinformation. I linje med dessa bestämmelser avråder Livsmedelsverket från att använda säljande uttryck om de inte förklaras i märkningen. Om förklaring saknas finns en risk att konsumenten blir vilseledd. Det ska därför i direkt anslutning till det säljande uttrycket finnas en relevant förklaring som motiverar och förklarar vad som avses. Det är något

2023-06-20

Dnr 2023/01695

Saknr 3.2.2

oklart hur den föreslagna formuleringen i artikel 5.6 förhåller sig till artikel 7 och 36 i förordning (EU) nr 1169/2011.

Livsmedelsverket noterar också att tillämpning av förslaget inom livsmedelsområdet kan väcka ett antal frågor. Till exempel föreslås det att definitionen för ”näringsidkare” enligt direktiv 2005/29/EG ska tillämpas också i det nu föreslagna direktivet. I förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet återfinns definition av ”livsmedelsföretag” och enligt artikel 8.1 i förordning (EG) nr 1169/2011 ska den livsmedelsföretagare som är ansvarig för livsmedelsinformationen vara den företagare i vars namn eller firmanamn livsmedlet saluförs eller, om denna företagare inte är etablerad i unionen, den som importerar livsmedlet till unionsmarknaden. Det kan väcka frågetecken hur bestämmelserna i förordning (EG) nr 1169/2011 och det nu aktuella direktivet förhåller sig till varandra. På liknande sätt kan bland annat tillämpning av 15.3 väcka ett antal frågor. Det är inte helt tydligt av förslaget vad som avses med att näringsidkaren ska vidta lämpliga korrigerande åtgärder inom 30 dagar. Livsmedelsverket konstaterar att det kan komma att finnas behov av närmare stöd om tillämpning av det aktuella direktivet inom livsmedelsområdet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Annica Sohlström. I den slutliga handläggningen medverkade avdelningschef Sofia Ardell och ämneskoordinator Martina Görnebrand. Föredragande var ämneskoordinator Satu Salmela.

Annica Sohlström

Satu Salmela